

Станіслав Васильович Халін,
кандидат економічних наук,
директор,
ORCID 0000-0002-7510-5056,
e-mail: ndi@ndipvt.com.ua,

*Український науково-дослідний інститут прогнозування
та випробування техніки і технологій сільськогосподарського
виробництва імені Леоніда Погорілого,
смт Дослідницьке, Київська область,*

Олександр Валерійович Шерстюк,
кандидат технічних наук, докторант,
ORCID 0009-0008-6426-3738,
e-mail: oleksandr.sherstiuk@online.ua,

*Інститут тваринництва Національної академії
аграрних наук України, м. Харків*

НАПРЯМИ ВІДТВОРЕННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО ТА ПОВОЄННОГО РОЗВИТКУ: ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Постановка проблеми. Актуальність питань стратегічного управління механізмами відтворення виробничого потенціалу підприємств в умовах воєнного та повоєнного розвитку в Україні обумовлюється необхідністю забезпечення економічної стійкості, відновлення виробничих потужностей та трансформації галузевих структур у відповідь на глибокі деструкції, спричинені бойовими діями. Водночас, сучасні виклики вимагають переосмислення підходів до стратегічного планування та формування дієвих управлінських механізмів, що поєднують гнучкість і адаптивність із довгостроковими цілями розвитку. Виробничий потенціал підприємств, як складна сукупність матеріально-технічних, технологічних, кадрових та організаційних компонентів, є критично важливою основою для економічного відновлення країни. При цьому особливої уваги заслуговує техніко-технологічний аспект цього процесу, адже оновлення, модернізація та технологічне переоснащення виробничих систем є ключем до підвищення продуктивності та конкурентоспроможності. Зазначимо, що воєнні дії спричинили масштабні руйнування інфраструктури, знищення промислових об'єктів і технологічних ланцюгів, що потребує оперативного реагування на рівні стратегічного управління. Адже повоєнний період відкриває вікно можливостей для впровадження інноваційних рішень та імплементації принципів індустрії 4.0. Тож стратегічне управління має бути орієнтованим на довгострокове технологічне переосмислення виробничого процесу, з акцентом на енергоефективність, цифровізацію, автоматизацію та гнучке виробництво агропродукції.

У сучасних умовах підприємства повинні здійснювати технічну реконструкцію, модернізуючи обладнання і переходячи на більш екологічні та ресурсозберігаючі технології. У цьому контексті важливими стають інвестиції в наукові розробки, залучення висококваліфікованих інженерно-технічних кадрів, а також формування інституційної підтримки на державному рівні. В умовах післявоєнного розвитку підприємствам необхідно враховувати зміну структури попиту, нові логістичні виклики, порушення глобальних ланцюгів постачання та потребу в імпортозаміщенні. Розбудова стратегій має базуватись на глибокому аналізі внутрішніх і зовнішніх ризиків, з урахуванням сценарного моделювання можливих траєкторій розвитку. Також важливим є врахування екстернальних ефектів і взаємодії з іншими суб'єктами економічного простору, зокрема в межах кластерного підходу.

Найскладніше виявляється те, що відновлення виробничих систем має спиратися на принципи стійкого розвитку, з урахуванням соціальної відповідальності підприємств і мінімізації впливу на довкілля. Сучасні технології дозволяють забезпечити високий рівень контролю якості, оптимізацію витрат і підвищення ефективності виробництва. Особливої уваги потребують питання адаптації технологічної політики підприємств до умов ризику, невизначеності та обмеженості ресурсів. У цьому аспекті важливими є розробка механізмів технічної діагностики, прогнозування зношення та планування модернізації основних фондів. Крім того, актуальним стає створення гнучких виробничих систем, здатних до швидкої перебудови у відповідь на зміну ринкових умов.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблемами забезпечення ефективності аграрних підприємств та впровадження технологічних інновацій в агробізнесі займалися Л. Боровік, О. Гаврильченко, О. Гуцалюк, О. Ємець, Т. Ларіна, Л. Леваєва, Л. Мармуль, С. Мовчун, О. Олійник, І. Сідельнікова, І. Романюк, О. Ревенко, В. Скрипник, Т. Сус, Н. Сундук, О. Цюпа, Т. Шутько та інші. Технологічні перетворення, що зачіпають різні складові виробничих систем та їх потенціалу в умовах повного відновлення мають стати одним з основних рушіїв довгострокового економічного зростання. Усвідомлення стратегічної важливості технологізації агросфери для національної економіки спонукає владу до активного сприяння цьому процесу в Україні. Попри значний інтерес наукової спільноти до проблематики відтворення виробничих систем в агробізнесі та оцінки перспектив їх інноваційного розвитку, залишається низка недостатньо досліджених аспектів. Особливо це стосується специфіки взаємозв'язку технологічних інновацій та виробничого потенціалу аграрних підприємства, зокрема в контексті сучасних кризових ситуацій, пов'язаних з воєнним станом. Ця прогалина в дослідженнях вимагає подальшого наукового осмислення для розробки ефективних стратегій адаптації та розвитку агропідприємств у динамічному зовнішньому середовищі.

Метою дослідження є визначення основних напрямів відтворення виробничого потенціалу аграрних підприємств в умовах воєнного та повоєнного розвитку та його техніко-технологічної основи.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Відновлення виробничих потужностей та трансформація галузевих структур в аграрній сфері України набувають яскраво вираженого інноваційного характеру, зумовленого потребою реагування на безпрецедентні виклики воєнного часу. В умовах збройного конфлікту відновлення агропромисловості виходить за межі звичайної реконструкції і передбачає впровадження нових підходів до організації виробничих процесів, логістики, управління ризиками та технологічного переоснащення. Виробничий потенціал агропідприємства в наукових колах характеризується як сукупність внутрішньоорганізаційних відносин, що формуються з метою досягнення максимально можливого виробничого результату шляхом раціонального та ефективного використання трудових ресурсів, основних виробничих фондів, сучасних технологій, матеріальних і енергетичних ресурсів [2, с. 24].

Слушною є теза І. Романюка, що організаційно-економічний механізм суспільного відтворення аграрних ресурсів являє собою цілісну систему взаємопов'язаних форм, інструментів і методів соціально-економічного впливу на суб'єктів аграрного виробництва, спрямовану на стимулювання їх виробничої та фінансово-інвестиційної активності, а

також на забезпечення аграрного ринку високоякісною та конкурентоспроможною продукцією [6, с. 14].

Спираючись на думку Л. Мармуль та Л. Леваєвої, доцільно зазначити, що концептуальні підходи до відтворення первинних (трудових і земельних) та вторинних (капітальних і підприємницьких) складових виробничих факторів базуються на необхідності забезпечення умов для сталого розвитку науково-технічного прогресу. Вони передбачають своєчасне отримання, обробку та використання релевантної інформації щодо функціонування аграрних підприємств, що, у свою чергу, сприяє підтриманню їх екологічної, економічної та соціальної стійкості [3]. Ефективність зазначених процесів значною мірою залежить від здатності суб'єктів господарювання ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення як стратегічного, так і тактичного рівнів, орієнтовані на довгостроковий розвиток аграрного сектору в умовах змінного зовнішнього середовища.

Підприємства змушені не лише замінювати зруйновані потужності, але й адаптуватися до нової просторової та інституційної структури сільського господарства. Ресурси аграрного підприємства становлять впорядковану систему можливостей, реалізація яких забезпечує виконання його ключових функціональних завдань. Структура, якісний та кількісний склад наявних ресурсів суттєво впливають на вибір напрямку розвитку та ефективність реалізації стратегії формування виробничого потенціалу підприємства. З управлінської точки зору, виявлений дефіцит або відсутність окремих компонентів ресурсного забезпечення вказує на необхідність їх подальшого нарощування та вдосконалення [2, с. 18]. Інноваційність проявляється у широкому використанні цифрових технологій, автоматизації, дронів, систем точного землеробства та віддаленого моніторингу посівів. Важливу роль відіграє перехід до більш стійких агросистем, здатних ефективно функціонувати в умовах нестабільності та обмеженості ресурсів. Формується новий формат кооперації агропромисловців з науковими установами, технологічними компаніями та державними структурами. У воєнний період акцент зміщується на швидкість відновлення, гнучкість систем, мінімізацію втрат та забезпечення продовольчої безпеки. На відміну від цього, в країнах із турбулентними ринками, але без активних бойових дій, трансформація аграрної сфери здебільшого відбувається поступово і має еволюційний характер. Тут інновації зумовлені потребою підвищення ефективності, адаптації до кліматичних змін, глобальної конкуренції, змін у споживчих вподобаннях та регуляторних нормах. Хоча ринки таких країн є нестабільними, агропромисловці мають ширший горизонт стратегічного планування, доступ до фінансування, логістичних рішень і страхових інструментів.

На нашу думку, в умовах війни інновації носять вимушений, адаптивний та високоризиковий характер, натомість у країнах без збройного конфлікту –

вони є елементом запланованої модернізації. В Україні інноваційне відновлення поєднується з елементами антикризового управління, що охоплює екстрену релокацію виробництва, швидке освоєння альтернативних джерел енергії, реконструкцію зруйнованої інфраструктури з використанням сучасних матеріалів і рішень. Українська агросфера стикається з труднощами доступу до технологій, нестачею кадрів та фінансів, однак це стимулює розвиток локальних інновацій і партнерств. В умовах повоєнного відновлення важливо інтегрувати інновації не лише на рівні виробничих потужностей, а й в управлінські практики, моделі фінансування, підготовку кадрів та логістичні мережі. Водночас країни з турбулентними ринками мають змогу поступово створювати інноваційні екосистеми, залучати венчурний капітал, розвивати агротехнологічні стартапи та впроваджувати технології згідно з ринковим попитом.

Як показує багаторічна практика, для забезпечення ефективного інноваційного розвитку в секторі агробізнесу, ключовим є інтеграція заходів, що спрямовані як на стимулювання пропозицій, так і на активізацію попиту на інноваційні продукти, послуги та технології [9, с. 77]. Цей синергетичний підхід є критично важливим для створення сприятливого середовища, де інновації не лише генеруються, але й успішно впроваджуються та поширюються на ринку.

Заходи зі стимулювання пропозицій зазвичай різноманітні та обумовлені видом діяльності агробізнесу, але в цілому вони можуть включати:

державну підтримку наукових досліджень в агровиробництві та його забезпеченні;
формування інноваційної інфраструктури (наприклад, технопарків, інкубаторів);
заохочення розвитку стартапів у сфері агротехнологій;

надання пільгового кредитування та грантів для впровадження інновацій;

розвиток системи трансферу технологій від наукових установ до кінцевих виробників агропродукції.

Таким чином, успішна стратегія інноваційного розвитку агробізнесу має ґрунтуватися на комплексному та взаємодоповнюючому впливі на обидві сторони ринку (пропозицію та попит), що забезпечить стійке зростання та конкурентоспроможність галузі.

У воєнній Україні технологічна трансформація є реакцією на глибоку деструкцію і має більший соціальний та безпековий вимір. Відтак інноваційна природа агросектору в Україні набуває стратегічного значення для відновлення національного економічного потенціалу, сталого розвитку сільських територій та збереження продовольчого суверенітету.

В табл. 1 відображено основні напрями перетворень у процесі відтворення виробничого потенціалу аграрних підприємств із розкриттям їх змісту та техніко-технологічного аспекту в сучасних умовах (сформовано на основі узагальнення [1; 4; 5; 7-8]).

Таблиця 1

Основні напрями відтворення виробничого потенціалу аграрних підприємств на інноваційній основі

Напрямок перетворень	Зміст напрямку	Техніко-технологічний аспект
1. Модернізація основних засобів	Оновлення матеріально-технічної бази підприємств	Впровадження сучасної сільськогосподарської техніки, енергозберігаючого обладнання, автоматизованих систем
2. Технологічна трансформація	Перехід до нових агровиробничих технологій	Застосування точного землеробства, дронів, сенсорних систем моніторингу, автоматизованих ліній для обробки продукції
3. Цифровізація агробізнесу	Впровадження IT-рішень в управління та виробництво	Використання ERP-систем, цифрових платформ, супутникових даних для планування, Smart Farming
4. Енергоефективність та ресурсозбереження	Зниження енерговитрат і раціональне використання ресурсів	Використання альтернативних джерел енергії, систем контролю витрат палива та води, енергоефективна техніка
5. Відновлення інфраструктури	Реконструкція внутрішньої логістики, складів, елеваторів	Застосування модульних конструкцій, логістичних IT-рішень, систем моніторингу та безпеки
6. Кадрове оновлення та навчання	Підвищення кваліфікації персоналу, залучення фахівців	Освоєння персоналом роботи з новими технологіями, агродронами, автоматизованими системами
7. Інноваційне фінансування	Залучення інвестицій, грантів, державної підтримки	Інвестування у технічне переоснащення, модернізацію технологій, розробку стартапів
8. Екологічна адаптація	Перехід до сталого землеробства та зниження негативного впливу на довкілля	Біодобрення, безвідходні технології, автоматизоване внесення добрив, контроль якості ґрунтів
9. Розвиток біотехнологій	Використання інновацій у сфері селекції, захисту рослин та тваринництва	Біопрепарати, ГІС-картування для агроаналізу, технології штучного запліднення
10. Гнучкість та адаптивність систем	Створення здатності швидко реагувати на зміни середовища	Впровадження гнучких технологічних модулів, адаптивних систем управління, мобільних агротехнологій

Отже, процес відтворення виробничого потенціалу аграрних підприємств охоплює низку ключових напрямів перетворень, кожен із яких має важливе значення для забезпечення стійкості та конкурентоспроможності агросектора.

Насамперед, важливим є напрям модернізації основних засобів, що передбачає оновлення матеріально-технічної бази підприємств, зокрема закупівлю сучасної сільськогосподарської техніки, енергозберігаючого обладнання та автоматизованих систем. Це дозволяє підвищити продуктивність, знизити втрати і оптимізувати витрати. Значущим є також технологічний напрям трансформації, який передбачає перехід до нових виробничих технологій, що ґрунтуються на точному землеробстві, використанні дронів, сенсорів та автоматизованих ліній, що забезпечують високу точність та ефективність аграрного виробництва.

У сучасних умовах окреме місце посідає цифровізація агробізнесу, що полягає у впровадженні цифрових платформ, систем управління ресурсами (ERP), супутникового моніторингу та інструментів Smart Farming, що забезпечують прийняття рішень на основі даних. У напрямі енергоефективності та ресурсозбереження здійснюються заходи з використання альтернативних джерел енергії, технологій точного дозування ресурсів та енергоощадної техніки, що знижують витрати і підвищують екологічну сталість. Паралельно з цим відбувається відновлення виробничої інфраструктури, включаючи реконструкцію логістичних вузлів, складських приміщень та елеваторних потужностей із застосуванням сучасних конструкцій та систем автоматизованого контролю. Перетворення стосуються й кадрового забезпечення: відбувається підвищення кваліфікації персоналу та його навчання роботі з новітніми технологіями, що є передумовою ефективного функціонування оновленого виробництва. Інноваційний характер має і фінансування аграрної діяльності, яке передбачає залучення державної підтримки, грантових коштів, кредитів і приватних інвестицій, що спрямовуються на технічне переоснащення та розвиток агротехнологічних рішень. Водночас зростає

значення екологічної адаптації агровиробництва, що передбачає перехід до сталого землеробства, використання біодобрень, екологічно безпечних технологій та контроль за якістю ґрунтів і станом екосистем. Перспективним напрямом є розвиток біотехнологій, включно з інноваціями в селекції, захисті рослин і тваринництві, які забезпечують підвищення врожайності, стійкість до кліматичних змін та зниження потреби у хімічних засобах. Нарешті, важливою складовою трансформацій є формування гнучких і адаптивних систем, здатних швидко реагувати на зміну середовища, ринкової кон'юнктури та зовнішніх викликів завдяки впровадженню мобільних агротехнологій, гнучких виробничих модулів та адаптивних систем управління. Усі ці напрями формують комплексний підхід до відтворення виробничого потенціалу аграрних підприємств, де техніко-технологічні інновації виступають ключовими драйверами розвитку.

Висновки. Відтворення виробничого потенціалу не може бути відокремленим від загальнонаціональних процесів відновлення індустріальної бази, розвитку інфраструктури та цифрової трансформації. Техніко-технологічна модернізація вимагає синергії між бізнесом, наукою та державними інституціями. Обґрунтовано основні напрями відтворення виробничого потенціалу аграрних підприємств на інноваційній основі, які є перспективними, зважаючи на необхідність їх повоєнного розвитку.

Доведено, що стратегічне управління повинно передбачати не лише технічне оновлення, а й організаційно-функціональні зміни, що сприятимуть більш ефективному використанню наявного потенціалу. Стратегічне управління має враховувати необхідність інтеграції інтелектуальних систем управління виробництвом, машинного навчання, великих даних та IoT-рішень. Таким чином, техніко-технологічний аспект стратегічного управління механізмами відтворення виробничого потенціалу в умовах війни та післявоєнного відновлення виступає не лише інструментом подолання кризи, а й засобом формування нової парадигми економічного розвитку України.

Література

1. Боровік Л. В. Інновації – основний метод активізації інвестиційних процесів у сільському господарстві. *Фінансовий простір*. 2020. Вип. 1(37). С. 8–14. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.1\(37\).2020.201541](https://doi.org/10.18371/fp.1(37).2020.201541).
2. Гаврильченко О. В. Управління внутрішніми ресурсами економічного зростання аграрних підприємств: механізми, інструментарій, стратегії: монографія. Харків: «Смугаста типографія», 2021. 302 с.
3. Мармуль Л. О., Леваєва Л. Ю. Відтворення потенціалу аграрних підприємств на засадах удосконалення методології ідентифікації, організаційно-економічного механізму використання та системного управління розвитком. *Ефективна економіка*. 2020. № 7. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.7.6>.
4. Олійник О. В., Сідельнікова І. В. Інноваційна діяльність: особливості розвитку і активізації в аграрному виробництві. *Збірник наукових праць ХНПУ імені Г.С. Сковороди «Економіка»*. 2017. № 17. С. 73–82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_eko_2017_17_10.
5. Ревенко О. В., Ларіна Т. Ф., Іванова В. О. Розвиток конкурентних переваг аграрного підприємства: сучасні виклики та питання цифровізації. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9. № 3. С. 75 – 79. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-4-11>.
6. Романюк І. А. Особливості відтворювального процесу в аграрному секторі. *Агросвіт*. 2016. № 11. С. 12-15.

7. Скрипник В. В. Інноваційний розвиток аграрних підприємств України: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. *Економічний вісник НТУУ «Київський політехнічний інститут»*. 2021. № 20, С. 19-24. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.20.2021.252585>.
8. Сус Т., Сундук Н., Ємець О., Мовчун С., Цюпа О. Інноваційний розвиток аграрного сектора: моделі фінансування та оцінка впливу фінансування на регіональному рівні. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2023. Vol. 2 (49). DOI: <https://doi.org/10.55643/fcactp.2.49.2023.4021>.
9. Шутько Т. І. Технологічні інновації та їх місце в агробізнесі. *Агросвіт*. 2023. № 18. С. 73-78. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.18.73>.
10. Салига К. С., Гуцалюк О. М., Небаба Н. О. Формування інвестиційної привабливості та забезпечення економічної ефективності корпоративного інтеграційного об'єднання. *Ефективна економіка*. 2018. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7217>.
11. Гуцалюк О. М., Гаврилова Н. В. Інвестиційна стратегія комерційних банків в контексті Євроінтеграції. *Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри*: матеріали науково-практичного круглого столу (м. Суми, 27 січня 2023 р.). Суми: Сумський державний університет, 2023. С. 31-36.
12. Гуцалюк О. М., Василенко В. А., Вірієнко І. С. Впровадження інноваційних технологій маркетингового менеджменту в інтеграційну діяльність корпоративних підприємств. *Вісник економічної науки України*. 2024. № 1 (46). С. 118-123. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2024.1\(46\).118-123](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2024.1(46).118-123).
13. Гуцалюк О. М., Насипайко Д. С., Ніколаєв І. В. Вплив неопротекціонізму на формування стратегії торговельно-економічного співробітництва, міжнародних відносин та ЗЕД. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту*. 2024. № 1 (31). С. 87-96. DOI: [https://doi.org/10.58253/2078-1628-2024-1\(31\)-007](https://doi.org/10.58253/2078-1628-2024-1(31)-007).
14. Гуцалюк О. М., Бондар Ю. А., Бойко О. В. Інноваційно-інтегрований розвиток монопрофільних виробничих структур транспортного ринку національної економіки. *Економічний вісник Донбасу*. 2024. № 3 (77). С. 13-20. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2024-3\(77\)-13-20](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2024-3(77)-13-20).

References

1. Borovik, L. V. (2020). Innovatsii – osnovnyi metod aktyvizatsii investytsiinykh protsesiv u silskomu hospodarstvi [Innovations as the main method of activating investment processes in agriculture]. *Finansovyi prostir – Financial space*, 1 (37), pp. 8–14. DOI: [https://doi.org/10.18371/fp.1\(37\).2020.201541](https://doi.org/10.18371/fp.1(37).2020.201541) [in Ukrainian].
2. Havrylchenko, O. V. (2021). Upravlinnia vnutrishnimy resursamy ekonomichnoho zrostantia ahrarnykh pidpriemstv: mekhanizmy, instrumentarii, stratehii [Management of internal resources for economic growth of agrarian enterprises: mechanisms, tools, strategies]. Kharkiv, «Smuhasta typpohrafiia». 302 p. [in Ukrainian].
3. Marmul, L. O., Levaieva, L. Yu. (2020). Vidtvorennia potentsialu ahrarnykh pidpriemstv na zasadakh udoskonalennia metodolohii identyfikatsii, orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu vykorystannia ta systemnoho upravlinnia rozvytkom [Reproduction of the potential of agrarian enterprises based on improving the methodology of identification, organizational and economic mechanism of use and system management of development]. *Efektivna ekonomika*, 7. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.7.6> [in Ukrainian].
4. Oliinyk, O. V., Sidelnikova, I. V. (2017). Innovatsiina diialnist: osoblyvosti rozvytku i aktyvizatsii v ahrarnomu vyrobnytstvi [Innovation activity: features of development and activation in agricultural production]. *Zbirnyk naukovykh prats KhNPU imeni H. S. Skovorody «Ekonomika» – Collection of scientific works of the KhNPU named after G. S. Skovoroda "Economics"*, 17, pp. 73–82. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhpu_eko_2017_17_10 [in Ukrainian].
5. Revenko, O. V., Larina, T. F., Ivanova, V. O. (2024). Rozvytok konkurentnykh perevah ahrarnoho pidpriemstva: suchasni vyklyky ta pytannia tsyfrovizatsii [Development of competitive advantages of an agrarian enterprise: modern challenges and issues of digitalization]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniki – Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, 9(3), pp. 75–79. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-4-11> [in Ukrainian].
6. Romaniuk, I. A. (2016). Osoblyvosti vidtvoriuvального protsesu v ahrarnomu sektori [Features of the reproduction process in the agricultural sector]. *Ahrosvit*, 11, pp. 12-15 [in Ukrainian].
7. Skrypnyk, V. V. (2021). Innovatsiinyi rozvytok ahrarnykh pidpriemstv ukrainy: suchasnyi stan, problemy ta perspektyvy rozvytku [Innovative development of agricultural enterprises of Ukraine: current state, problems and prospects of development]. *Ekonomichnyi visnyk NTUU «Kyivskiy politekhnichnyi instytut» – Economic Bulletin of NTUU "Kyiv Polytechnic Institute"*, 20, pp. 19-24. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.20.2021.252585> [in Ukrainian].
8. Sus, T., Sunduk, N., Yemets, O., Movchun, S., Tsiupa, O. (2023). Innovatsiinyi rozvytok ahrarnoho sektora: modeli finansuvannia ta otsinka vplyvu finansuvannia na rehionalnomu rivni [Innovative development of the agricultural sector: financing models and assessment of the impact of financing at the regional level]. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 2 (49). DOI: <https://doi.org/10.55643/fcactp.2.49.2023.4021> [in Ukrainian].
9. Shutko, T. I. (2023). Tekhnolohichni innovatsii ta yikh mistse v ahrobiznesi [Technological innovations and their place in agribusiness]. *Ahrosvit*, 18, pp. 73-78. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.18.73> [in Ukrainian].
10. Salyha, K. S., Hutsaliuk, O. M., Nebaba, N. O. (2018). Formuvannia investytsiinoi pryvablyvosti ta zabezpechennia ekonomichnoi efektyvnosti korporatyvnoho intehratsiinoho obiednannia [Formation of investment attractiveness and ensuring economic efficiency of a corporate integration association]. *Efektivna ekonomika*, 4. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7217> [in Ukrainian].
11. Hutsaliuk, O. M., Havrylova, N. V. (2023). Investytsiina stratehiia komertsii bankiv v konteksti Yevrointehratsii [Investment strategy of commercial banks in the context of European integration]. *Pravove rehuliuвання finansovykh posluh: natsionalnyi, yevropeyskyi, hlobalizatsiinyi vymiry* [Legal regulation of financial services: national, European, globalization dimensions]: Proceedings of the scientific and practical round table. (pp. 31-36). Sumy, Sumy State University [in Ukrainian].
12. Hutsaliuk, O. M., Vasylenko, V. A., Viriienko, I. S. (2024). Vprovadzhennia innovatsiinykh tekhnolohii marketynhovooho menedzhmentu v intehratsiinu diialnist korporatyvnykh pidpriemstv [Implementation of innovative marketing management technologies in the integration activities of corporate enterprises]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 1 (46), pp. 118–123. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2024.1\(46\).118-123](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2024.1(46).118-123) [in Ukrainian].

13. Hutsaliuk, O. M., Nasypaiko, D. S., Nikolaiev, I. V. (2024). Vplyv neoproteksionizmu na formuvannya stratehii torhovelnoho-ekonomichnoho spivrobitnytstva, mizhnarodnykh vidnosyn ta ZED [The influence of neo-protectionism on the formation of the strategy of trade and economic cooperation, international relations and FEA]. *Visnyk Skhidnoievropeiskoho universytetu ekonomiky i menedzhmentu – Bulletin of East European University of Economics and Management*, 1 (31), pp. 87-96. DOI: [https://doi.org/10.58253/2078-1628-2024-1\(31\)-007](https://doi.org/10.58253/2078-1628-2024-1(31)-007) [in Ukrainian].

14. Hutsaliuk, O. M., Bondar, Yu. A., Boiko, O. V. (2024). Innovatsiino-intehrovanyi rozvytok monoprofilnykh vyrobnychych struktur transportnoho rynku natsionalnoi ekonomiky [Innovative and Integrated Development of Single-Industry Production Structures of the Transport Market of the National Economy]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 3. pp. 13-20. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2024-3\(77\)-13-20](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2024-3(77)-13-20) [in Ukrainian].

Халін С. В., Шерстюк О. В. Напрями відтворення виробничого потенціалу аграрних підприємств в умовах воєнного та повоєнного розвитку: техніко-технологічний аспект

Специфіка стратегічного управління механізмами відтворення виробничого потенціалу підприємств в умовах воєнного та повоєнного розвитку в Україні обумовлюється необхідністю забезпечення економічної стійкості, відновлення виробничих потужностей та трансформації галузевих структур у відповідь на глибокі деструкції, спричинені бойовими діями. Метою дослідження є визначення основних напрямів відтворення виробничого потенціалу аграрних підприємств в умовах воєнного та повоєнного розвитку та його техніко-технологічної основи.

Визначено, що відтворення виробничого потенціалу не може бути відокремленим від загальнонаціональних процесів відновлення індустріальної бази, розвитку інфраструктури та цифрової трансформації в сфері агробізнесу. Зазначено, що техніко-технологічна модернізація вимагає синергії між бізнесом, наукою та державними інституціями.

Обґрунтовано основні напрями відтворення виробничого потенціалу аграрних підприємств на інноваційній основі, які є перспективними, зважаючи на необхідність їх повоєнного розвитку. Приділено увагу, зокрема, таким з них: модернізація основних засобів, технологічна трансформація, енергоефективність та ресурсозбереження, відновлення інфраструктури, кадрове оновлення та навчання, інноваційне фінансування, екологічна адаптація, адаптивність виробничих систем.

Доведено, що стратегічне управління має передбачати не лише технічне оновлення, а й організаційно-функціональні зміни, що сприятимуть більш ефективному використанню наявного потенціалу. Встановлено, що техніко-технологічний аспект стратегічного управління механізмами відтворення виробничого потенціалу в умовах війни та післявоєнного відновлення виступає не лише інструментом подолання кризи, а й засобом формування нової парадигми економічного розвитку України.

Ключові слова: відтворення, потенціал, ресурси, виробнича система, інновації, технологічна трансформація, оновлення, модернізація, технологічне переоснащення, мобільні агротехнології, стратегічне управління.

Khalin S., Sherstiuk O. Directions for Reproducing the Production Potential of Agricultural Enterprises in the Conditions of War and Post-War Development: Technical and Technological Aspect

The specifics of strategic management of mechanisms for reproducing the production potential of enterprises in the conditions of war and post-war development in Ukraine are determined by the need to ensure economic stability, restore production capacities, and transform industry structures in response to the deep destruction caused by hostilities. The purpose of this study is to identify the primary directions for replicating the production potential of agricultural enterprises in the context of war and post-war development, as well as their technical and technological foundations.

It is determined that the reproduction of production potential cannot be separated from the nationwide processes of restoring the industrial base, developing infrastructure, and digital transformation in the agricultural sector. It is noted that technical and technological modernization requires synergy between business, science, and state institutions.

The main directions of reproducing the production potential of agricultural enterprises on an innovative basis, which are promising, given the need for their post-war development, are substantiated. Attention is particularly paid to the following areas: modernization of fixed assets, technological transformation, energy efficiency and resource conservation, infrastructure restoration, personnel renewal and training, innovative financing, environmental adaptation, and the adaptability of production systems.

It has been proven that strategic management should provide not only technical renewal but also organizational and functional changes that contribute to the more effective use of existing potential. It is established that the technical and technological aspects of strategic management of mechanisms for reproducing production potential in conditions of war and post-war recovery are not only a tool for overcoming the crisis but also a means of forming a new paradigm of Ukraine's economic development.

Keywords: reproduction, potential, resources, production system, innovation, technological transformation, renewal, modernization, technological re-equipment, mobile agricultural technologies, strategic management.

Стаття надійшла до редакції 15.05.2025
Рецензовано: 05.06.2025